

KAKO SMO POSLOVALI V 1. POLLETJU 1976?

Decembra 1975 je zvezna skupščina sprejela zakon o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela. Glede na spremenjeni način ugotavljanja in obračunavanja celotnega dohodka je odpadel obračun za prvo tromesečje in smo tako sestavljali in ugotavljali dohodek šele za prvo polletje 1976. O podrobnostih novega obračunskega sistema smo se seznanili v članku, ki je bil objavljen v našem Glasniku pod naslovom »Novi plačilni in obračunski sistem«. Bistvo novega obračunskega sistema je v načinu ugotavljanja in obračunavanja celotnega dohodka in dohodka. Vse od l. 1969 do konca preteklega leta smo z določenimi korekcijami ugotavljali celotni dohodek na osnovi zaračunane prodaje blaga in storitev. Od 1. januarja letos pa moramo glede na novi zakon obračunavati dohodek na osnovi plačane prodaje in tistega dela zaračunane prodaje, za katero smo do konca obračunskega razdobja prejeli instrumente o zavarovanju plačil kot so menice, čeki, garancije in akreditivi. Torej ne gre samo za plačano realizacijo, ampak za nekaj več, pri čemer se je uveljavil izraz plačljiva realizacija.

V razdobju od l. 1962 do konca 1968 smo že imeli opravka z ugotavljanjem dohodka na osnovi plačane realizacije. Razlika med takratnim sistemom obračuna in današnjim je v tem, da je pojem današnje plačljive realizacije širši, ker zajema tudi tisti del zaračunane prodaje, za katero še sicer nismo prejeli priliva denarnih sredstev na žiro račun, obstoja pa skoraj stoo odstotna sigurnost, da bomo prejeli priliv ob zapadlosti posameznih plačilnih instrumentov. Še neka bistvena razlika obstoja in to v višini stroškov, ki bremene doseženi celotni dohodek. Medtem, ko smo v razdobju od l. 1962 do konca l. 1968, ko je bila uzakonjena plačana realizacija kot osnova za ugotavljanje dohodka, upoštevali samo tiste stroške, ki so se nanašali na plačano realizacijo (stroške neplačane realizacije smo prenesli v naslednje obdobje), moramo po novem zakonu med stroške plačljive realizacije upoštevati vse stroške, ki se nanašajo na fakturirano realizacijo. Kakšen vpliv je imel novi obračunski sistem na ugotovljeni celotni dohodek in dohodek v prvem polletju si oglejmo na naslednjih podatkih in to v primerjavi z istim razdobjem l. 1975.

Če si oglejmo najprej rezultate poslovanja v temeljnih organizacijah združenega dela skupno z delovno skupnostjo skupnih služb, potem lahko spoznamo, da je dohodek 1. polletja letos za 1,5 % nižji od istega razdobja lanskega leta kljub 11,8 % povečanju celotnega dohodka na osnovi plačljive realizacije. Porabljena sredstva so močnejše porasla kot celotni dohodek, ker so med porabljenimi sredstvi tudi tisti stroški, ki se nanašajo na fakturirano in do konca junija neplačano oz. s plačilnimi instrumenti nezavarovano

plačilo. Če bi k celotnemu dohodku in dohodku prišteli neplačano oziroma s plačilnimi instrumenti nezavarovano fakturirano realizacijo (v nadaljnji obravnavi zgubljena realizacija) v višini 111.264.000 din, potem bi imeli porast celotnega dohodka za 26,7 % in dohodka za 36,4 %. Take rezultate bi izkazovali, v kolikor ne bi prišlo do sprememb v obračunskem sistemu. Vendar pa je treba na tem mestu opozoriti na pomanjkljivosti nekaterih knjigovodskih evidenc in to glede nekompletno obračunanega porabljenega materiala, nerealno ocenjene nedovršene proizvodnje, nerealno ocenjene vnaprej zaračunane realizacije. Te pomanjkljivosti bomo morali nujno odpraviti pri obračunu za razdobje januar—september 1976.

Zgubljena realizacija koncem junija 1976 znaša v odnosu na celotni dohodek 13,30 %, glede na dohodek pa 38,46 %. Največji del zgubljene realizacije glede na celotni dohodek je izkazan v TOZD Projekktivni biro in znaša 34,57 %, najmanjši odstotek pa je dosežen v TOZD SKIP in znaša 1,44 %. Vsekakor je treba računati, da bomo glede na sedaj veljavne predpise imeli vedno določen znesek zgubljene realizacije, vendar je možno ta obseg zmanjšati. Kako bomo to dosegli? Kontinuirano bomo morali odpremljati izdelke in ne čakati konca meseca; pravočasno izvršiti izmere opravljenih montažnih storitev; ažurno izstavljaliti situacije in račune; ažurno pošiljati na pravilne naslove situacije in račune in to priporočeno ali osebno proti potrdilu; ažurno reševati sporne situacije in račune in podobno.

(NADALJEVANJE NA 2. STRANI)

PROTEST IZ TEN

Delavci, družbenopolitične organizacije in organi samoupravljanja v naši temeljni organizaciji združenega dela že dalj časa pozorno spremljamo razvoj dogodkov, ki se nanašajo na jugoslovanske manjšine v Avstriji.

Prepričani smo bili, da bodo demokratične sile v Avstriji dovolj močne in preprečile sprejetje zakonov o preštevanju in s tem tudi onemogočile oživljanje nacionalno šovinističnih sil ter njihovih zahtev za ponovno uveljavitev nacizma v demokratični Avstriji.

Ugotavljamo, da kljub ogorčenim protestom demokratične javnosti v Jugoslaviji, kakor tudi v Avstriji sami, avstrijska vlada ostaja gluha, do upravičenih zahtev jugoslovanskih manjšin, zato najodločneje

PROTESTIRAMO

in zahtevamo, da Avstrija in avstrijska vlada dosledno izpolni 7. člen državne pogodbe in omogoči jugoslovanskim manjšinam svobodno življenje in izražanje.

Z vso ogorčenostjo protestiramo zoper brutalno ravnanje avstrijskih zandarjev in pristojnih oblasti nad slovenskim prebivalstvom v zadnjem času.

Vladi SFRJ dajemo vso podporo, da sprejme energične ukrepe zoper nasilje avstrijskih oblasti nad našimi rojaki in zaščito njihovih pravic.

Ljubljana, dne 16. 8. 1976

OSNOVNA ORGANIZACIJA SINDIKATA TOZD TEN

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZVEZE KOMUNISTOV

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE

DELAVSki SVET TOZD TEN

DELOVANJE MLADIH KOMUNISTOV

V IMP TOZD TRAA se zavedamo, da je mladina glavni vir in nosilec nadaljnega napredka in hitrejšega gospodarskega razvoja in da je treba mladim ljudem omogočiti delovanje tudi v samoupravnih organih na nadaljnjem utrjevanju in razvijanju samoupravnih socialističnih odnosov ter krepitvi delegatskih razmerij. Z veseljem ugotavljamo, da je tudi v naši OO ZK več kot polovica mladih članov, ki se nenehno usposablja-jo, da bodo kos jutrišnjim nalogam.

V delovanju mladih komunistov pa je 12. februar 1976 nehote nekakšen mejnik, čutiti je še večjo organiziranost in idejnopolitično usposobljenost. Tedaj smo namreč na osnovi 12. člena Statuta ZKS, sklepa 13. seje OK ZKS Ljubljana-Šiška in OO ZK konstituirali aktiv mladih komunistov kot obliko in metodo idejnopolitičnega usposabljanja članov zveze komunistov do 27. leta starosti v

okviru OO ZK. Aktiv združuje danes že 21 članov. Na ustanovni konferenci smo sprejeli tudi statut aktiva, izvolili svoj sekretariat in predstavnik pri AMK OK ZKS Ljubljana-Šiška, kmalu zatem pa tudi akcijski program idejnopolitičnega izobraževanja. Zavedamo se namreč, da zaradi objektivnega razloga — naše mladosti, ne bomo kos jutrišnjim nalogam, če se ne bomo ne-

nehno idejnopolitično usposabljali in izobraževali. Zato temu vprašanju, dajemo največ pozornosti, poleg dolžnosti, da delujemo med delovnimi ljudmi in znotraj delavskega razreda kot njegova avantgarda, na utrjevanju in razvijanju samoupravnih socialističnih odnosov.

Lahko trdim, da smo se z veliko volje in elana do dela zagnali v uresničevanje akcij-

skega programa. Žal ga v celoti nismo uresničili, nekaj zaradi pomanjkanja ustreznih seminarjev, kakovostnih predavateljev in literature, del krivde pa leži tudi na nas, ker smo prehitro odvrli puško v koruzo in se odločili za individualno izobraževanje. Morda nam tudi OO ZK ni nudila tolikšne pomoči kot smo to pričakovali. Razmisliti bi veljalo tudi o povezavi z drugimi aktivnimi mladimi komunistov v KS, občini ali celo v OZD IMP mogoče tudi v nekakšen svet. AMK IMP da bi lažje uresničili svoj program in naloge — boljše idejnopolitično usposabljanje in izobraževanje.

Tesno sodelujemo tudi z OO ZSMS, saj smo vsi tudi njeni člani, tako pri usmerjanju in vzgoji novih članov, kot pri organizaciji delovnih akcij, kot so bile — odmeta-

vanje snega, urejevanje tovarniških prostorov in okoliša ob 1. maju in podobno. Le-te pa v celoti niso uspeli zaradi nezadostne zainteresiranosti in moralne stimulacije, delno pa zaradi odkritih nasprotovanj in provokacij nekaterih starejših članov kolektiva in mnenja, da je to brez pomena. Mislim, da bomo morali sami takšne člane kolektiva v bodoče onemogočiti in prepričati v koristnost takih akcij.

V okviru stabilizacijskega programa in programa sanacije zalog smo si zastavili naloge za zmanjšanje izmeta pri delu, bolniškega staleža in boljše gospodarjenje z repromaterialom in odpadnimi surovinami, vendar smo še premalo naredili na tem področju.

Še vedno tudi opažamo premajhno aktivnost mladih komunistov v okviru OO ZK in na sestankih, čeprav se vseh sestankov ravno člani AMK redno udeležujemo. Še vedno je čutiti nekakšen respekt in avtoriteto do starejših članov OO ZK. Osebnostno menim, da ni nobenih osnov za takšno avtoritativnost in da bi lahko gojimo tako avtoriteto le do dela in rezultatov dela, ne pa do posameznikov. Nezadostno delo pa je vzrok avtoritete do posameznikov.

V počitniških mesecih je aktivnost AMK nekoliko upadla, zato bo treba v jeseni zastaviti vse napore, da bomo nadaljevali z delom, uresničili do kraja svoj akcijski program, aktivneje delovali v okviru OO ZK tudi v vseh družbenopolitičnih organizacijah in v kolektivu nasploh, nenazadnje da bomo opravičili svoje članstvo v zvezi komunistov. Skratka — treba bo še delati.

Inž. BORIS GAZVODA

MEDSEBOJNA RAZMERJA V ZDRUŽENEM DELU

Prenehanje delovnega razmerja zaradi odvzema vozniškega dovoljenja

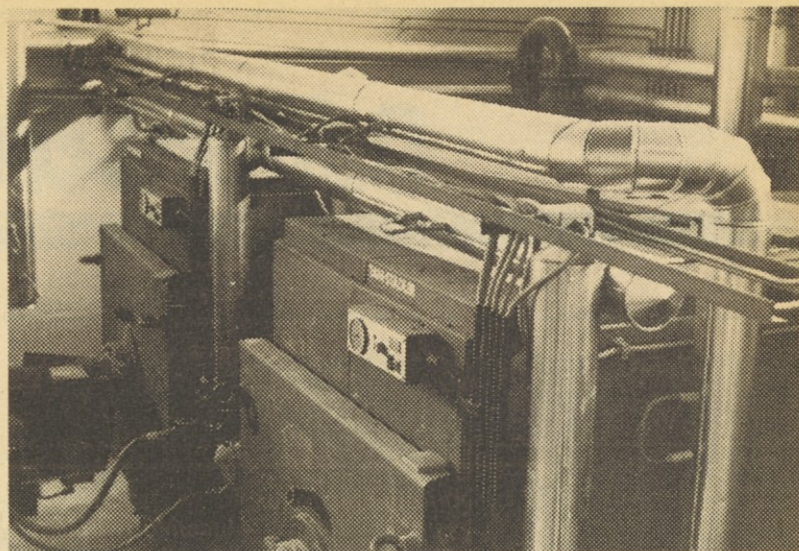
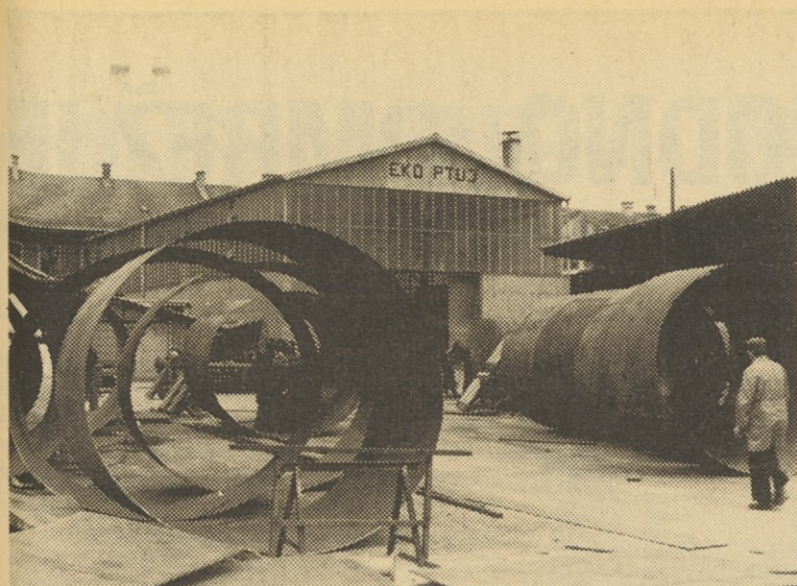
V 56. členu zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (Ur. list SFRJ št. 22-73) so določeni primeri, ko delavcu po samem zakonu preneha lastnost delavcev v združenem delu. Po 2. točki omenjenega (zakona) členu preneha lastnost delavca v združenem delu, če mu je po zakonu oziroma po pravnomočni odločbi sodišča ali drugega organa prepovedano opravljati delo na delovnem mestu, na katerem dela. Po 4. točki pa preneha delavcu lastnost delavca, če mu je bil izrečen varnostni, vzgojni ali varstveni, vendar samo v primeru, če je bil tak ukrep izrečen za več kot 6 mesecev.

Vprašanje, kakšne posledice ima na delovno razmerje odvzem vozniškega dovoljenja poklicnemu šoferju oziroma delavcu na delovnem mestu šoferja je obravnavalo

sodišče združenega dela SR Slovenije. V odločbi št. SP 113-76 se je sodišče postavilo na stališče, da ima odvzem vozniškega dovoljenja za posledico prenehanje lastnosti delavca v združenem delu, po 2. točki 56. člena zakona, ne glede na čas trajanja odvzema vozniškega dovoljenja. Odvzem vozniškega dovoljenja namreč pomeni istočasno prepoved opravljati posle voznika avtomobila in zato pride v poštev 2. in ne 4. točka člena zakona.

Prepis iz
INFORMACIJ
POSLOVNEGA ZDRUŽENJA ZA TRGOVINO
Štev. 30. z dne 28. 7. 1976

IMP GLASNIK izdaja delovna skupnost IMP — Industrijskega montažnega podjetja v Ljubljani. Izhaja mesečno v 5.586 izvodih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Titova 37. Ureja uredniški odbor: Rudi Bukovec, Anton Križan (glavni urednik), Anton Štrus (odgovorni urednik), Valter Tischer, ing. Janez Trost, ing. Vane Učakar, Jože Weis. Tiska: Tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS, št. 421-1/72 z dne 26. septembra 1974 je IMP Glasnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

RTC – kotlarna

ELEKTROKOVINAR V PTUJU VGRADIL VSE INŠTALACIJE V REKREACIJSKO TURISTIČNEM CENTRU

V Ptuj in okolici dovolj dela

Ptuj je dobil letos rekreacijsko turistični center, ki sicer še ni v celoti dograjen. Končana je prva faza — trije odprti bazeni s termalno vodo, od tega eden olimpijski. Toplo vodo dobivajo ptujski bazeni iz zemlje in ima temperaturo na izviru 42 stopinje Celzija.

Vse električne, vodovodne instalacije in kotlarnico je na teh objektih naredil Elektrokovinar, pa tudi vsa ključavni-

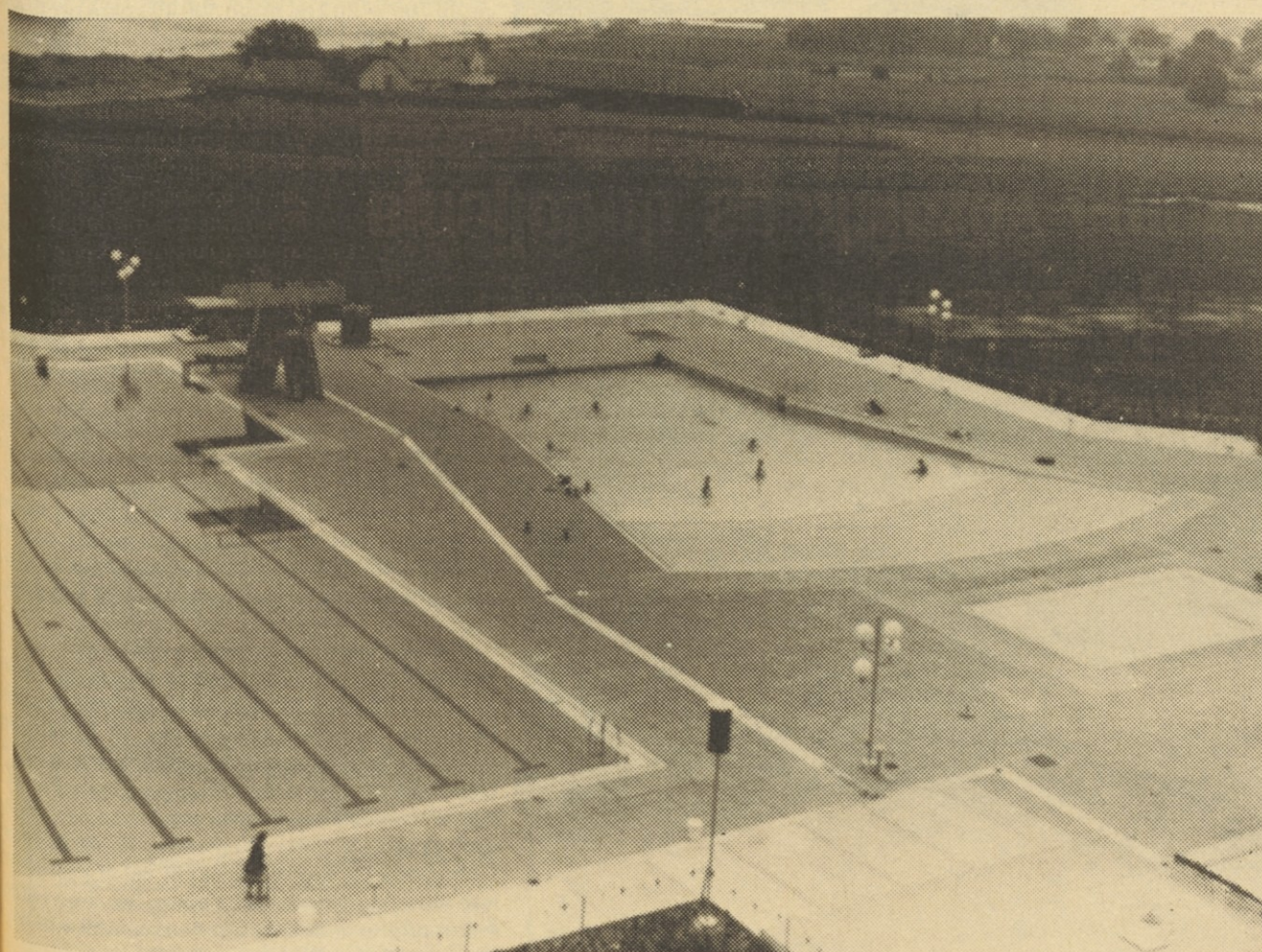
čarska dela so njegova. Gradbena dela je dobil GP Gradis, TOZD Maribor, ki sedaj že začinja drugo fazo, zimski bazen z restavracijo. Tudi tu bo Elektrokovinar izvajalec montažnih del in bo poleg ostalega naredil še centralno kurjavo. Zaenkrat na gradbišču RTC nimajo nobenega monterja, ker gradbena dela druge faze še niso tako daleč, da bi lahko začeli z instalacijami.

TUDI V BODOČE DOVOLJ DELA

TOZD Elektrokovinar ima podpisanih precej pogodb za delo v prihodnjih mesecih, tako da so njihove zmogljivosti v celoti zasedene. Pa poglejmo, kaj bodo delali, oz. že delajo njihovi monterji: v Ptuj bodo vgradili instalacije v 95 in 85 stanovanjska bloka, centralno kotlarno za 900 stanovanj in novi zdravstveni dom; v Ljubljani jih čaka delo na poslovni stavbi, domu počitka in 45 stanovanjskem bloku. Delajo pa tudi v železniških delavnicah v Ptuj in mehaničnih delavnicah Komunale. Precej centralne kurjave pa napeljejo tudi v individualnih hišah, ker so konkurenčni zasebnim obrtnikom.

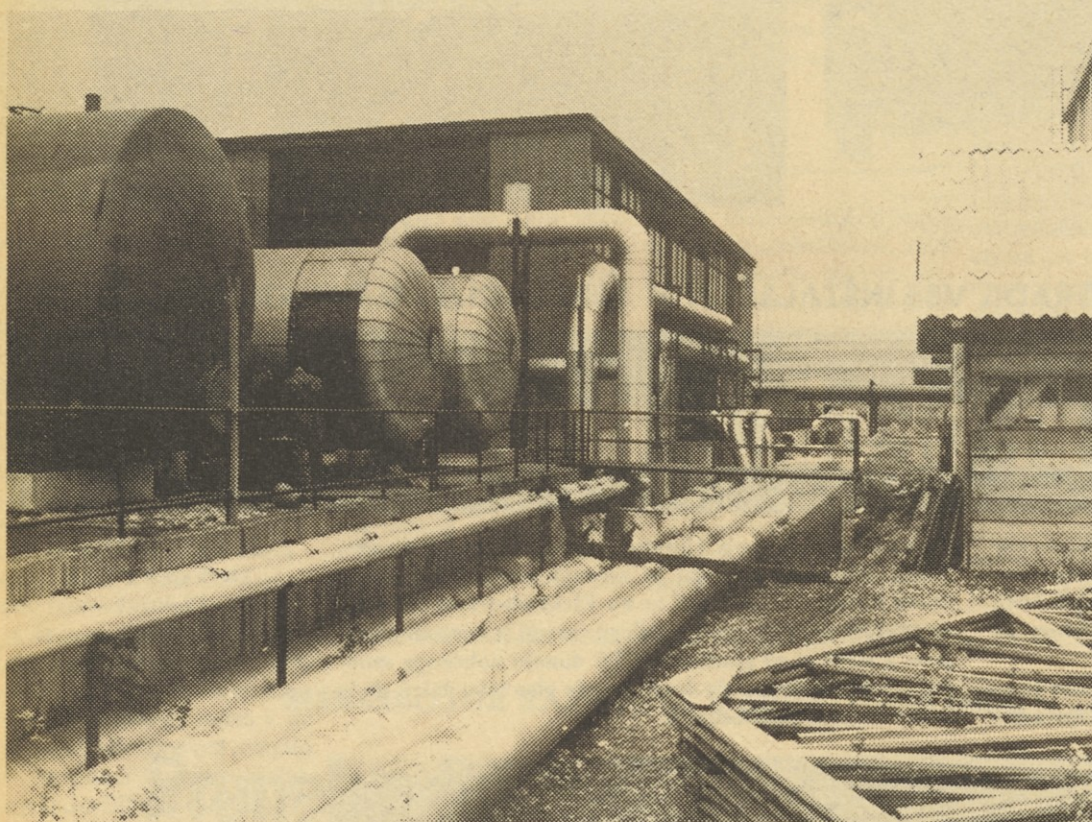
V njihovi proizvodnji pa izdelajo poleg ostalega vsako leto okrog 4000 hidroforjev, ki jih delajo po naročilu trgovin. Trenutno pa varijo štiri (100 kub. m) cisterne, ki jih bo naša mariborska TOZD vgradila v Vzhodnem Berlinu na objektu, kjer Elektrokovinar vgrajuje elektroinstalacije.

Tako je za prihodnje mesece dovolj dela, obenem pa se pripravljajo na novogradnjo, da bi tako rešili prostorsko stisko in lahko bolje organizirali proizvodnjo, zaposlenim pa zagotovili boljše delovne pogoje.

Ptujski RTC

TOPLOVODNO OMREŽJE

Zunanji del, v ozadju staro prečrpavališče

Del notranjosti prečrpavališča

Ljubljansko toplovodno omrežje je danes dolgo že okoli 43 km. Od tega ga je 95 % položila naša TOZD OGREVANJE VODOVOD. Včasih so vsa dela opravili ročno — tako so položili ročno cevi profila 500 od Toplarne do mesta. Trenutno TOZD OV montira prečrpalno postajo v Šiški poleg tovarne LEK.

DANES POMAGA MEHANIZACIJA

Na gradbišču v Šiški je skupina 15 delavcev, ki jo vodi vodilni monter tov. Janez Brajer. Na toplovodih je začel delati pred 16 leti.

»Precej drugače delamo danes. Začeli smo z elektrovarjenjem, vpeljati bi morali posebno šolo, kupili smo 22 diesel agregatov, dve leti že kupujemo 6 tonsko avto dvigalo, potrebovali bi univerzalno dvigalo za slab teren, v veliko pomoč pa so nam traktorji, saj z njimi razvozimo orodje in cevi po trasi. Prej je to delala posebna transportna grupa. Na žalost še vse skupine niso tako opremljene, stremimo pa da bi bile,« pripoveduje tov. Brajer. Zaradi težkih del je veliko monterjev zbolelo na hrbtenici. Na prečrpalni postaji bo vgrajenih profil 700 cevi 150 m, profil 500 130 m in profil 400 30 m, cevnih lokov (iz petih segmentov) profil 700 — 20 kos, profil 500 40 kos, in profil 400 7 kos. Te loke so izdelali v njihovi delavnici. Montiralni bodo 6 črpalk, od katerih vsaka tehta 7 ton, diesel agregat 20 kW, zapornih armatur profil 500 — 23 kos. TOZD TRAA je za prečrpavališče v Šiški izdelala tri lovilce nesnage profil 500. TOZD SKIP pa ekspanzijsko posodo (100 kub m). Medtem ko je le del cevi pripravljen za vgraditev v delavnici in glavna konstrukcija narejena na gradbišču. Tu je bilo treba večkrat rešiti na mestu vprašanje: kako montirati cevi velikih premerov, ker tudi vgrajenih dvigal ni bilo mogoče uporabiti. Na gradbišču so izdelali priključke (profil 800) s priključki profil 500 — dolžina 12 m.

»Pohvaliti je treba predvsem monterje, ki so že več let pri podjetju. Njihova zasluga je, da dela tečejo normalno, saj samostojno opravljajo delo. Vsi zvari morajo biti preizkušeni in doslej nismo popravljali niti enega. Jasno je, da imamo tudi na tem gradbišču monterji določene probleme, ki so vedno rešljivi, če so ljudje pripravljeni sodelovati.«

Kot povsod so tudi tu roki kratki.

»Če bi bilo gotovo, bi bilo že prepozno« se je pošalil tov. Brajer. »Delati lahko začnemo, ko imamo investitor zagotovljena sredstva in potem se vedno mudi. Težave so z materiali, ker je težko v tako kratkem času nabaviti vse potrebno. Pa tudi načrte še dobivamo, ko smo začeli že delati. Sicer pa se za bodoče obeta sprememba. Toplarna bo šele letos sporočila, kaj in kje naj bi delali prihodnje leto in to pa pomeni, da se bomo čez zimo lahko dobro pripravili in vse potrebno naredili v delavnici,« pravi tov. Brajer.

Priklop bo od 21. do 24. avgusta 1976. Bodo do

LJUBLJANE — NAŠE DELO

takrat dela končana? »Morajo biti, še vedno so bila,« pribije in nadaljuje: »Jasno pa je, da bomo tiste dni delali dan in noč.«

V prečrpališču je TOZD OV napeljal tudi centralno ogrevanje in vodovod, priključni cevovod in postajo.

Vzporedno z gradbiščem v Šiški, dela tov. Brajer s svojo skupino še na plinovodu Koseze Murgle (profil 250), vodovod Hrastje-letališče, kjer je bilo treba položiti na 1000 m dolgi trasi cevi premera 800 mm, vzporedno pa še manjše odcepe, njegovo četrto gradbišče pa je pri podvozu v Drenikovi ulici, kjer polagajo plinovod (profil 400) in toplovod (profil 200).

In kako lahko na teh gradbiščih hkrati?

»Gre,« je bil odgovor kratek. Poleg tega dela je tov. Brajer še zelo aktiven v gradbenem odboru, je predsednik DS TOZD OV in je eden tistih, ki hoče s svojim in z delom svoje skupine dokazati, da je TOZD OV in z njim tudi IMP sposoben prevzeti in izvesti tudi zahtevnejša dela.

OSNUTEK

DOPOLNITVE »SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA« O OSNOVAH IN MERILIH ZA RAZPOREJANJE DOHODKA IN ZA DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE

TOZD in DSSS DO IMP LJUBLJANA

Spremenita in dopolnita se naslednja člena:

1. Poglavlje VII.: OSNOVA IN MERILA ZA DELITEV SREDSTEV ZA OD.

Člen 39 se delno spremeni in se glasi:

39. člen

Pravico pri udeležbi delitve sredstev za OD, ugotovljenih po določilu 38. člena tega »samoupravnega sporazuma«, imajo vsi delavci, ki so bili med letom zaposleni v TOZD — DSSS.

Višina osebne dohodka delavca, ki mu pripada iz ugotovljenih sredstev za OD, je odvisna od njegovega prispevka, ki ga je vložil s svojimi živimi in minulim delom v doseženi dohodek TOZD — DSSS, pri čemer se upošteva njegov:

— efektivni redni delovni čas, (prebit na delu in prazniki)

— čas rednega letnega dopusta,

— čas, ki ga je prebil pri opravljanju funkcij delegata,

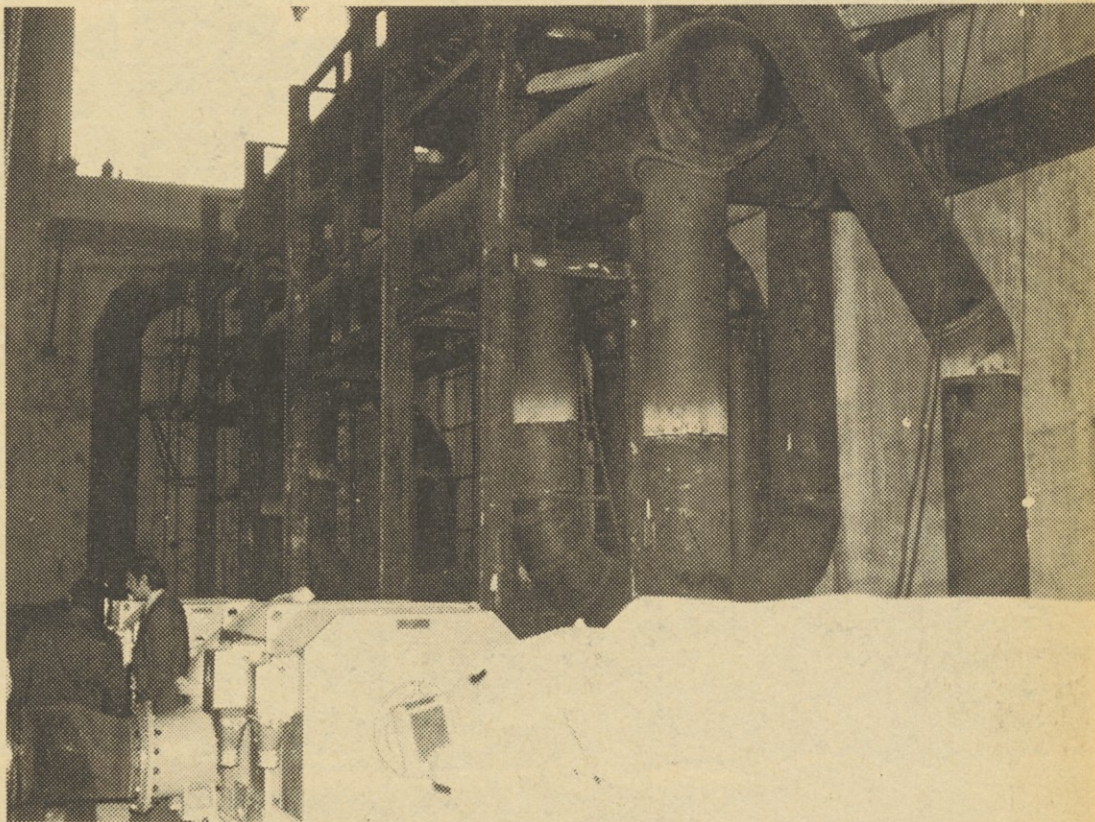
— čas udeležbe na mladinskih delovnih akcijah,

Osnova za izračun OD delavcu v smislu določil drugega odstavka tega člena, je višina urne postavke določene v sklepu o osebne dohodu delavca. (Velja od 1. 1. 1976 dalje)

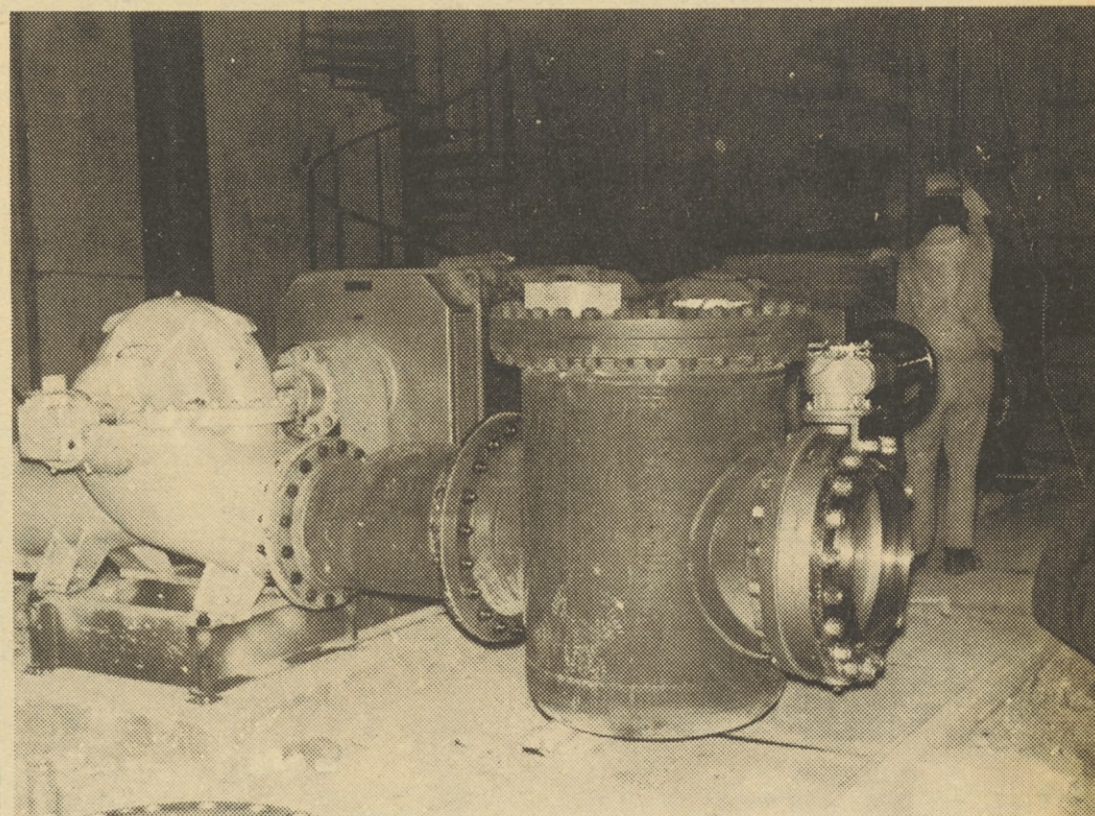
2. Poglavlje VIII.: DOHODKI, NADOMESTILA IN DRUGA IZPLAČILA IZ SREDSTEV ZA OD

V 51. členu se doda nov zadnji odstavek, ki se glasi:

Del osebne dohodka po delovni dobi, po navedeni lestvici, ne gre upokojujencem, ki so se upokojili s polno pokojninsko dobo, pa so si ponovno pridobili lastnost delavca v združenem delu ter prejemajo pokojnino. (Velja od 21. 8. 1976 dalje)

Notranjost prečrpavališča

Lovilec nesnage — izdelek TOZD TRAA

DOPUSTI ● DOPUSTI ● DOPUSTI ● DOPUSTI ● DOPUSTI ● DOPUSTI ● DOPUSTI ● DOPUSTI ● DOPUSTI ● DOPUSTI ●

Dobra klima na Lošinju

Na letošnje dopuste bomo imeli zelo različne spomine. Prve izmene so imele neverjetno lepo vreme, medtem ko je bil avgusta velikokrat dojen se je celotna izmena kopalca le nekaj dni. Kako pa je v našem počitniškem domu na Lošinju?

Prišli smo sredi dopoldneva. Sonce je pregnalo dežne oblake, hladna burja pa marsikaterega kopalca. Po ozkih ulicah Velega Lošinjskega se pripeljali do doma. Gost, ki prvič prihaja, se verjetno precej lovi, ker ga je težko najti, saj so kažipoti in označbe tudi tu zelo skromne ali pa jih sploh ni.

Devet zaposlenih skrbi, da bi se naši delavci počutili kar najbolje. »V obeh domovih imamo 78 ležišč, druga so v zasebnih sobah. V izmeni poprečno letuje 120 članov kolektiva in njihovih svojcev. Ta izmena je že nekoliko okrnjena, ker je bilo štiri dni slabo vreme. S preskrbo je bilo v začetku nekaj težav, ki pa so jih kasneje odpravili, tako da je sedaj vse mogoče dobiti ob pravem času,« je pripovedoval tov. Pavle Potokar, ki je že peto leto upravnik našega doma na Lošinju.

»Poprečno smo pripravljali 130 obrokov in kadar jih je bilo manj, sem bila kar nekam utrujena. Veste, človek se navadi, pa ve, koliko tega, koliko onega, da ne zmanjka, pa tudi ostati ne sme,« pravi Justa Dobravec, ki letos prvič kuha v našem domu. Na morje je prišla zadnjega maja in se do danes še ni kopala. V kuhinji ji od jutra do večera.

»Dela je veliko. Kuhinja je sicer velika, ni pa praktična, tudi posoda ni najbolj primerna. Moja glavna skrb je, da je jed dobro pripravljena in ob pravem času,« je še pripovedovala, ko je za trenutek sedla. Kosilo je bilo gotovo in le še nekaj minut je manjkalo do dvanajste, ko začnejo gostje prihajati na kosilo.

Da je bilo vreme res bolj kislo, je govorila tudi barva

nekaterih gostov. Vsi pa so se od kosila hitro napotili na plažo, kajti ta dan je sijalo sonce in tudi burja je ponehvala. Trije izmed njih so povedali vtise ob koncu izmene. »Stanujemo v starem domu in nismo zadovoljni. V tropični stelnici sobi spimo štirje in nimaš kam stopiti, da ne rečem, če je slabo vreme. Ko je palnice ni nobene, v hiši je prisam tuš. Hrana je dobra,« pravi Greta Košiček, TOZD OV.

»Na Lošinju sem prvič, do slej sem letoval v Fiesi. Zrak in podnebje nasploh je drugačno. Če je popoldne dež, se naslednji dan že lahko kopamo. Tudi mir je, vsaj v tej izmeni, kako je bilo prejšnje leto. Kdor ima rad valovanje lahko uživa. Postrežba je hitra, hrana tudi dobra, sm

zadovoljni, sploh če bi bilo še vreme lepše,« je dejal Marko Videnič, TOZD Elektromontaža.

»Na Lošinju hodim že skoraj 10 let. Všeč mi je klima, zrak in morje ni umazano. Malokdaj tudi dežuje, letos je pač nekaj izjemnega. Hrana je dobra vsak dan je nekaj drugega, vsaj v tej izmeni je tako. Kje bomo letovali prihodnje leto pa še ne vemo,« je dejal Dušan Okorn, tozd ov.

Zasedena je tudi zadnja izmena v sezoni, ki je imela že nekaj let zapored slabo vreme in kot vse kaže letos ne bo tako in pa prva izmena v sezoni, v zadnji letošnji izmeni pa je še prostor. Poznavalci vremena napovedujejo septembrskim kopalcem lepo in toplo vreme. Upajmo, da bo res. T. ŠTRUS

VELIKO ZANIMANJE ZA VELIKO PLANINO

Koči na Veliki planini sta zasedeni od srede junija do srede septembra. Ker je bilo prijav veliko, so letovanje skrajšali na teden dni. Tako omogočili vsem, ki so si želeli preživeti del dopusta v hribih. Na Veliki planini prihajajo zaposleni iz vseh TOZD in DSSS. Na žalost se nekateri ne obnašajo kot pravi planinci. Za seboj pustijo razdejanje okrog in v koči, zato pozivamo vse, da se držijo ustaljenega reda in pustijo koči takšni, kot morata biti. Za prijave in podrobnejše informacije pa lahko vprašate v skupne službe (tel. 043 int. 244).

Naš dom na Lošinju

Kopališče Ravenska na Lošinju, kjer se v glavnem kopajo tudi člani našega kolektiva

Zaposleni na Lošinju skupaj z direktorico TOZD Družbeni standard tov. Petra

ZASEDEN DOM NA POHORJU

Razen ene izmene v juliju je koča na Pohorju vso sezono zasedena in bo še ob koncu septembra. Na Pohorju letujejo največ zaposleni iz Kopra, Ljubljane, Maribora itd.

V domu je osem ležišč in tako lahko letujeta dve družini hkrati. Vse podrobnejše informacije lahko dobite v splošni službi TOZD PMI Maribor (tel. 062 25-261), kjer tudi lahko rezervirate kočice.

Gostje pri kosilu

RAZGOVOR OB DELU V CEMENTARNI ANHOVO

Tokrat smo se odločili za obisk naših delavcev monterjev, ki delajo pri gradnji tega velikana slovenskega gospodarstva, ki bo po končani rekonstrukciji dajal dovolj cementa in salonitnih izdelkov naši gradbeni industriji in gospodarstvu nasploh.

Slučajni obiskovalec prelepe doline Soče bo impresivna na tem, kar bo videl na obeh bregovih te reke. Še bolj pa je presenečen tisti, ki je kdaj potoval skozi to dolino in poznal staro Cementarno, ki je dajala kruh tisočem Bricev.

Ni zgolj naključje, da smo se odločili obiskati naše vrle »fante«, ki delajo pri napeljevanju centralne kurjave, klima napravah in drugih delih iz naše stroke. Zahtevnost dela, ko gre za kompleksno graditev vseh spremljajočih objektov, od toplotne postaje pa do klimatskih naprav v stikalni postaji, zahteva resnično strokovno in kvalitetno delo. Pri vsem tem so pa zelo pomembni roki, ko morajo biti opravljena posamezna dela, da ne bi povzročila zastoja drugih izvajalcev.

Ker se ob takem delu čisto naravno pojavljajo določeni problemi, ki morajo po vsej logiki biti takoj rešeni, da ne zastajajo dela, smo se o teh vprašanih pogovorili z delavci, brez vnaprej predvidenih ali postavljenih vprašanj.

Misel za začetek razgovora je bila: Kako ste zadovoljni z osebnim dohodkom? Pa sem bil hitro razorožen, ko mi sogovornik v sicer prijaznem tonu, vendar očitajoče reče, pa saj ni osebni dohodek vse ali najvažnejše. Že, že, sem se umikal, vendar le o tem najraje govorimo in šele na drugo mesto postavljamo delovne obveznosti, odgovor-

nost za pravočasno opravljenost delo, kvaliteto dela in vse drugo, kar pripomore k produktivnosti dela. Zajame sapo in pravi, no potem gremo pa po vrsti. Z osebnim dohodkom sem zadovoljen, saj dobim mesečno z vsemi dodatki okoli 6.500 do 7.000 din, kar menim, da je solidno plačilo za delo, ki ga opraviš tekom enega meseca. Kar se tiče kvalitete, količine dela in delovne discipline, pa povprašajte mojega nadrejenega ali sodelavce. Ker je bil vodilni monter tudi prisoten, sem ga pogledal in želel takojšen odgovor. Da, res je. Skupine, ki delajo pod mojim

vodstvom so izredno disciplinirane, tako v pogledu prihajanja na delo kot tudi med delovnim časom, ki se večkrat potegne tudi v pozne popoldanske ure, kadar je treba opraviti določeno neodložljivo delo. Spomnil sem se, kako na nekaterih objektih »pozabijo«, da se delovni čas začne točno ob 6.00 in s polurno prekinitvijo traja spet točno do 14. ure. Spomnil sem se nato, da nekateri ta vmesni čas izkoristijo tudi za kakšen pomenek v gostilni in so hudo užaljeni, če ob koncu meseca komu kakšna ura manjka.

Vodilni monter meni, da je delo, ki ga opravljajo posamezne skupine, pričenski z monterji centralne kurjave, pa do klimarjev, v redu in pravočasno opravljeno, saj do sedaj še ni bilo kakšnih bistvenih pripomb investitorja, niti nadzornega organa, ki stalno bdi nad potekom del. Sicer se vsi izvajalci sestajajo enkrat tedensko in eventualne pomanjkljivosti sproti odpravljamo. Dostava materiala je v zadnjem času postala nekoliko bolj točna, mislim pa, da bi za manjše količine materiala morali imeti v

Novi Gorici primerno priročno skladišče in, da ne bi takrat, ko potrošni material potrebujemo, šele iskali po trgovinah, ker se manjše količine res ni vredno voziti iz se tam, kjer se da delovne dosežke meriti, ugotavljati dohodek in samostojno organizirati tehnološki postopek in drugo, lahko ustanovi svoj TOZD. Nekaj podobnega sem že slišal, vendar osebno menim naslednje in prosim dobesedno zapišite. Vsaka nova organizacijska oblika poslovanja, ki bi se uvedla pa tudi lasten TOZD in svoje skladišče reprodukcijskega materiala, bi nujno zahtevalo dodatne režijske delavce in nove stroške poslovanja, ki jih naš sedanji obseg del verjetno ne bi prenesel. Tudi drugače bi nastale določene motnje, kot je ta, na primer: če nam primanjkuje dela, se preselimo na Koprščino, kadar ga je preveč, nam pa oni priskočijo na pomoč.

Če že kaj nujno potrebujemo, je to poslovno-skladiščni objekt, kjer bi bile pisarne projektivnega biroja, delovni prostori operativcev in manjše skladišče. Upamo,

da bomo tudi to v naslednjih letih imeli, saj kot sem informiran, je zemljišče že kupljeno.

Vrnimo se k skupini monterjev centralne kurjave, ki že komaj čakajo, da nadaljujejo z delom, saj so plačani po normi. Zanima me, kakšni so odnosi nadrejeni — podrejeni? Moram reči, da se pri nas točno ve, kdo je nadrejeni in kakšne so njegove pristojnosti. To ni tisti, v klasičnem smislu, temveč je strokovni delavec, ki nam daje navodila in napotke za delo in s katerim se o določenih zadevah, ki se nanašajo na izvedbo dela samega pogosto obračamo. Tudi drugače je on nekoliko bolj informiran od nas, saj ima dnevne stike s strokovnimi službami v Kopru in stalne stike z investitorjem. Ne smete misliti, da mi nismo informirani. Glasnik redno dobivamo in ga tudi preberemo.

Kako imate pa urejeno prehrano, oziroma topli obrok, ki ga, kot vem, podjetje ne organizira. To je tisto, kar nas nekatere moti, da se moramo hraniti po privatnih gostilnah, ki nimajo vedno najboljše izbire pa tudi cene niso nizke. Menim, da bi delovna organizacija morala zagotoviti topli obrok prek ene od organizacij v Anhovem.

Na koncu razgovora mi pa skupina postavi vprašanje, ki se je glasilo: Že nekaj let se govori, da bo organizirano izobraževanje ob delu, pa nas zanima, kaj bo s to rečjo. V letošnjem septembru bo organizirano izobraževanje ob delu za poklice: vodoinštalater, monter centralne kurjave in monter klimatskih naprav. V času medtem, ko je bil opravljen ta razgovor in izidom Glasnika, je delavski svet TOZD že potrdil program izobraževanja ob delu. Vse podrobnosti o tem pa so bile objavljene v prvi številki »Informatorja«, glasila IMP TOZD Projekt-montaža Koper, ki je pravkar izšla.

P. ŽIGANTE

ŽIVITE S ČASOM, POSLUJETE S TEKOČIM RAČUNOM

KAJ JE TEKOČI RAČUN?

Banka vodi več vrst računov, na katerih je naložen denar občanov. Najbolj znane so hranilne vloge — te so namenjene varčevanju. Potem so še devizni računi in žiro računi.

Na tekoči račun prejema občan osebni dohodek ali pokojnino, lahko pa tudi prejemke iz drugih virov, razen seveda honorarjev, potem pa z njega brez uporabe gotovine plačuje razne stroške, storitve in obveznosti.

KAKO PRITI DO TEKOČEGA RAČUNA?

Če se za tekoče račune odločijo vsi delavci, potem formalnosti uredi delovna organizacija. Drugače pa lahko vsak posameznik to uredi v najbližji poslovni enoti Ljubljanske banke. V banki dobi občan čekovno karto in določeno število čekov — navadno deset. Čekovna karta je osnovni dokument imetnika tekočega računa. Jasno je, da so za odprtje tekočega računa po-

trebna začetna sredstva, ki se obrestujejo enako kot na hranilni knjižici (7,5 %).

KAJ LAHKO PLAČUJEMO S ČEKOM?

Ček je zakonito plačilno sredstvo in vse organizacije združenega dela, druge organizacije in družbenopolitične skupnosti so dolžne, da namesto gotovine sprejmejo ček. Konkretno: s čekom lahko plačate bencin na črpalki, registracijo avtomobila, carino, poštnino, gostinske in druge storitve, vozovnice itd.

Z enim čekom lahko plačate najmanj 30 in največ 1.000 din. Prav tako lahko s čekom dvignete gotovino v katerikoli banki in podružnici SDK. Razlika je ta, da lahko pri enoti, ki vodi vaš račun, dvignete z enim čekom neomejeno vsoto (seveda v okviru dobroimetja, ki je na tekočem računu), povsod drugod pa v zgoraj navedenem znesku.

Tekoči račun ima še eno lastnost: Ljubljanska banka lahko dovoli, da je njegov saldo nekaj časa negativen. Dovoljenja banke pa bodo dobili predvsem tisti, ki so pravilno in največ plačevali s čeki in so vsaj 6 mesecev imetniki tekočega računa.

O spremembah na vašem tekočem računu, vas bo trikrat mesečno obveščala banka.

Tekoči račun je priločen predvsem za terenske delavce, za delavce, ki veliko potujejo ali pa so dalj časa v bolniškem staležu. Tem ni treba po listek za OD v delovno organizacijo oziroma jih mora ta poiskati in potem mora še vsakdo v banko, da vpiše znesek v knjižico — pri tekočih računih tega ni — o vseh spremembah vas bo obveščala Ljubljanska banka, kjer tudi dobite še dodatne informacije.

Predstavniki občinske konference ZSMS, občinskega sindikalnega sveta in IMP med brigadirji na Sutjeski

Tu je domovala Raška četa

POKROVITELJ MLADINSKE DELOVNE BRIGADE

Sredi julija je na Tjentište (pri Foči) odšla mladinska delovna brigada, ki jo je organiziral Občinski komite zveze socialistične mladine Ljubljana Bežigrad. Mladinska delovna brigada, ki so jo sestavljali dijaki, študentje, učenci in delavci, je bila na delovni akciji Sutjeska 76 edini predstavnik SRS. V tej izmeni se je na Sutjeski udeležilo 10 brigad iz vse države.

Brigadirji so skopali preko 4 km vodovodnih kanalov in uredili več kilometrov obcestnih jarkov na cesti, ki vodi iz doline Sutjeske v hribe, mimo groba narodnega heroja Save Kovačevića in blizu kraja, kjer je bil ranjen tovariš Tito. Poleg fizičnega dela, so vse brigade organizirale obširno družbenopolitično življenje. Na vseh področjih je bila slovenska brigada med najboljšimi. To tudi dokazuje 16 udarniških značk, več pohval in priznanj, ki so jih prejeli brigadirji in pa dejstvo, da je bila slovenska brigada 4 krat udarna. Več mladincev je uspešno končalo brigadirsko politično šolo. Bogič Bogičević, komandant akcije Sutjeska 76, nam je ob obisku dejal, da je letošnja brigada bolj pripravljena od lanske, kar se je pokazalo že takoj ob prihodu. Z brigado je bil zadovoljen in ni imel pripomb.

Med 39 brigadirji je bila večina prvič v brigadi, vsi so bili nad brigadirskim življenjem navdušeni. Pa čeprav je bilo treba vstati ob 4 uri zjutraj in po jutranji telovadbi in zajtrku vsaj 6 ur intenzivno delati, ne glede na to, da je termometer vztrajno lezel preko 30 stopinj Celzija. Precej je bilo tudi takih, ki so se prvič srečali s težkim fizičnim delom in ga bodo odslej drugače ocenjevali. Večina je tudi želela, da bi lahko še kdaj delali v brigadi.

Jasno je, da so z organizacijo brigade povezani tudi precejšnji materialni stroški, ki pa jih je tokrat prevzelo naše podjetje in zato je bil na hišici poleg napisu Raška četa tudi velik napis IMP.

Pa še zanimivost: Na Sutjeski so v mednarodnem študentskem centru študentje iz drugih dežel. Tako nekateri niso mogli verjeti,

kako to, da brigadirji toliko delajo in zastoj, medtem, ko je ameriška študentka mislila, da so fotografije in pisanje o mladinskih delovnih brigadah le propaganda in se je potem prepričala na lastne oči in roke, ker je nekaj časa delala v brigadi. T. ŠTRUS

Del brigade med delom

Drago Novak

KOT ENA DRUŽINA

Brigadir na »Sutjeski 76« je bil tudi Drago Novak, učenec gospodarstvu TOZD OV. Pogovarjala sva se sredi dopoldneva, ko je bila brigada na delu, njega pa je čakalo posebno delo v naselju. »Slišal sem, da je v brigadi lepo in sem se prijavil. Bilo je več kandidatov, pa so izbrali mene.«

— Je kaj razlike med tvojo predstavo brigade in tem, kar si doživel tu?

»Drugače je, a sem se kmalu privadil. Dobil sem žulje na rokah in pa malo hudo je bilo tako zgodaj vstajati. Težko bo iti od tod, spoznal sem veliko prijateljev in prijateljcev. Brigadirsko življenje je lepo. Spoznali smo se mladi iz različnih krajev naše domovine. Tu živimo drug z drugim kot ena družina.«

Drago je doma iz Medimurja. Je končal drugi letnik poklicne šole za izolaterje. Njegovo delo je povezano s terenom in vsaj s tega vidika brigada zanj ni bila nič novega.

»Če bo še priložnost, bom v brigado še odšel. To so dnevi, ki jih verjetno ne bom nikoli pozabil. Hvaležni smo IMP, da je prevzel pokroviteljstvo in omogočil brigadi, da se je akcije »Sutjeska 76« lahko udeležila in se nanjo dobro pripravila.«

NOVA KVALITETA OBDELAVE PODATKOV

TOZD LSL in TOZD TRAA sta podpisala pogodbi za nakup miniračunalnikov IBM 3741 model 3. Obema TOZD-oma naj bi ta pridobitev rešila predvsem problem fakturiranja. Cena disketne enote IBM 3741 skupaj s printerjem IBM 3715 je sicer še enkrat večja od cene klasične fakturirke, vendar je iz nadaljnjega razvidno, da je zaradi izrednih zmožnosti s fakturirko sploh ne moremo primerjati. Prav gotovo bo fakturiranje le prva naloga, ki jo bo v omenjenih TOZD-ih morala prevzeti nova oprema. Pričakujemo, da bodo prevzete še razne druge obdelave, ki prav tako ne delajo z velikim številom podatkov. Že v samem začetku pa bosta disketni enoti prevzeli tudi kompletno zajemanje podatkov (luktiranje), ki se za ta TOZD obdelujejo na računalnikih v SOIS. Odločitev o vrsti nove opreme je bila nedvomno zelo pretehtana, kar ne nazadnje dokazuje tudi možnost, da se disketne enote ob nakupu ustreznih priključkov, lahko preko telefonskih linij direktno povežejo z računalnikom v SOIS.

DISKETNA ENOTA IBM 3741

je ena od enot sistema za zajemanje podatkov IBM 3740, katerega osnova je DISKETA kot magnetni nosilec podatkov. Model 3 je poleg zajemanja možno uporabiti tudi za obdelavo podatkov, ker ga je možno programirati tako, da deluje po instrukcijah, ki jih napiše uporabnik. Enota lahko deluje popolnoma samostojno, lahko pa tudi, kot smo že omenili, v povezavi z večjim računalnikom.

DISKETA je majhen, trpežen in priročen magnetni trak, po zunanji obliki podoben majhni gramofonski plošči, ki meri z ovojnico vred približno 21 x 23 cm in tehta približno 40 gramov. Disketa je priročna za prenašanje, pošiljanje, arhiviranje in je praktično neobčutljiva za zunanje magnetne vplive. Je večkrat uporabljiva (!), zapise podatke je mogoče z lahkoto najti, popraviti, ažurirati. Nanjo se lahko zapiše do 1898 STAVKOV S PO 128 znaki, kar je več kot je možno zluknjati v 2000 KARTIC. Na eno disketo je mogoče zapisati do 19 različnih datotek.

Osnovni elementi disketne enote 3741 so: alfanumerična tastatura, ekran in dva vhodna predala za disketo. Tastatura sestoji iz 64 alfanumeričnih znakov in več funkcijskimi tipkami, s katerimi izbiramo različne funkcije, ki naj jih opravlja enota. Preko tastature se vtipkavajo podatki v spomin, iz njega pa na disketo. Dolžina zapisa lahko varira od 1 do 128 znakov, če pa jih povežemo pa do 1280 znakov. Hkrati je lahko v spominu stroja 10 različnih programov, ki omogočajo lažje, hitreje in zanesljivejše vnašanje podatkov. Razen zapisa je možno podatke tudi verificirati, odnosno iskati posamezne podatke. Iskanje se lahko vrši po adresi zapisa na disketi, po vsebini, po indeksu ali po koncu datoteke. Na ekranu, ki ima kapaciteto 240 mest (6 vrstic po 40 znakov), so prikazani podatki, ki se vpisujejo ali iščejo ter status stroja (kaj trenutno dela) in navodila ope-

raterju na osnovi katerih je zelo olajšano delo s strojem. Stroj lahko tudi avtomatsko (brez posebnega programiranja) vodi statistiko produktivnosti operaterja, izračunava kontrolno število, akumulira vsebino določenih polj in vrši inicializacijo diskete.

Model 3 ima vgrajen še dodaten spomin s kapaciteto 8192 znakov. S pomočjo posebnega programskega jezika ACL (Application Control Language) lahko izdelamo razne programe s katerimi nam je omogočeno, da stroj lahko izvaja:

- aritmetične operacije: seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje,
- manipulacijo s podatki, tvorjenje novih podatkov iz obstoječih, preformatiziranje stavkov,
- logično selekcijo podatkov, izvajanje logičnih odločitev,
- fleksibilno krmljenje vhodno-izhodnih enot in prilagajanje delovanja diskete, printerja, tastature in optičnega ekrana namenu posla, ki se trenutno opravlja,
- čitanje in pisanje na obe disketi, ki sta v stroju hkrati, s čimer se poveča produktivnost vnašanja podatkov, saj imamo lahko nekatere podatke shranjene kot matične podatke,
- izpisovanje in vtipkavanje podatkov, ki se časovno prekrivata, s čimer se poveča produktivnost stroja,
- hkratno obravnavanje do štirih datotek, ki so na disketi, z enim programom,
- indeksni dostop do podatkov.

PRINTER IBM 3715

je priključen na disketno enoto. Izpisuje podatke, ki jih operater vtipkava, podatke z diskete in če je povezan s centralnim računalnikom tudi podatke, ki so prispeli po telekomunikacijskih zvezah iz slednjega. Iz diskete se lahko izpisujejo vsi stavki eden za drugim ali samo določeni izbrani stavki. Izgled vrstic se lahko poljubno formatizira tako v vodoravni kot v navpični smeri. Hitrost pisanja je 80 znakov v sekundi. V eno vrstico se lahko vpiše do 132 znakov.

PRIMERI UPORABE

INTELIGENTNO ZBIRANJE PODATKOV: ob vtipkavanju podatkov lahko stroj preko ekrana daje navodila operaterju kaj mora vtipkati v določenem zaporedju in kakšen je format podatkov, ki jih operater vtipkava. Stroj lahko takoj kontrolira pravilnost vnešenega podatka. Istočasno lahko stroj tvori kontrolne seštevke na različnih logičnih nivojih tako, da ima operater možnost kontrole točnosti vnešenih podatkov predno dobi obdelani na centralnem elektronskem računalniku. Jasno je, da je tak način zbiranja podatkov enostaven, hiter, precizen in neposreden. Skoraj popolnoma se izognemo zamudam, stroškom in ponovitvam obdelav, ki so povezane z naknadnim popravljanjem podatkov potem, ko so bili že obdelani v centralnem računalniku. Posebno kvaliteto pomeni gotovo tudi to, da bo vsa dokumentacija ostala v TOZD (v SOIS se bo poslala le disketa s podatki), da se bodo podatki lahko zbirali in vnašali na diskete ves čas, ne pa le ob konicah (kot je to primer pri sedanjem luktiranju na krtice v SOIS).

FAKTURIRANJE: če je šlo v prejšnjem primeru za čisto inteligentno zbiranje podatkov bo tokrat funkcija stroja razširjena še na čisto produktivno delo, ko se bodo zbirali podatki mimgrede, hkrati s pisanjem fakture. Kot v prejšnjem primeru bo operater programsko voden kaj mora vtipkavati, v kakšni obliki in kakšnem zaporedju. Za hitro in točno fakturiranje bodo predhodno shranjeni na disketo matični podatki kupcev na primer naziv, naslov kupca prodajni pogoji in matični podatki artiklov naprimer naziv, cena stopnja prometnega davka ipd.

Postopek bo lahko takle:

- operater vtipka šifro kupca (npr. 5 znakov), številko računa (6 znakov), datum računa (6 znakov) in datum zapadlosti računa (6 znakov). Disketna enota 3741 poišče s pomočjo šifre matične podatke o kupcu in izpiše kompletno glavo računa s polnim nazivom in naslovom kupca (80 znakov). Dosegli smo, da se je na novi vtipkanih 23 znakov s hitrostjo printerja izpisalo 23 in 80 znakov,
- operater nadalje vtipkava šifre (npr. 10 znakov) in količine (5 znakov) artiklov ali stitev. Stroj izpiše na printer poleg vtipkanih podatkov še naziv artikla (storitev), ceno enoto količine in zmnožek cene in količine
- ko operater konča z vpisovanjem pozicij, sporoči sistemu z določenim znakom, stroj nato sam izračuna in izpiše totale na fakturi ter tvori stavek fakture za knjiženje v saldakontih kupcev, ki ga vpiše na disketo,
- ko se izpiše zadnja faktura za določen dan lahko stroj izpiše še koliko faktur je bilo izpisanih in kolikšen je njihov seštevke.

ČISTE SISTEMSKE OBDELAVE brez vnašanja podatkov: podatke shranjene na disketa lahko izpisujemo popolnoma sistemsko, napr. iz shranjenih matičnih podatkov strank izpišen seznam kupcev z njihovimi nazivi, naslovi in prodajnimi pogoji, ali izpišemo seznam in cenik artiklov, zalogo, ipd. Iz podatkov zbranih na disketa lahko po neki logiki izbiramo določene stavke in tvorimo nove stavke, ki imajo vsebino prilagojeno določenemu namenu.

MOŽNOSTI NADALJNIH OBDELAV

so izredne. Z minimalnimi dodatki (pri programiranju, razširitvijo matičnih podatkov) bi že pri četni aplikaciji lahko dobili: statistiko prodaje kupcev, statistiko prodaje po artiklih, pregled zaloge, listo artiklov ki niso na zalogi, ipd. Praktično se na disketni cenoti lahko obdelujejo vse aplikacije, ki ne zahtevajo, da je pri obdelavi memorirano več podatkov, kot jih lahko zapišemo na (oz. dve) disketo — z drugimi besedami vse enostavnejše obdelave, ki ne operirajo s prevelikimi količinami memoriranih podatkov. Kompleksnejše obdelave in obdelave z večjimi matičnimi datotekami se bodo še naprej obdelovale na računalniku v SOIS, vendar bo sedaj obstajala možnost, da rezultate takih obdelav za TOZD LSL TOZD TRAA računalnik izpiše na disketo, ki potem pošlje v ustreznih TOZD, kjer se po želji pišejo na lastnem printerju. V kolikor bi se pisanje diskete med TOZD in SOIS izkazalo prepočasno, za bodočnost še vedno obstaja možnost direktna povezave disketnih enot centralnim računalnikom. V tem primeru bi enota 3741 pošiljala podatke po telefonskih linijah centralnemu računalniku, ta bi jih obdelal in spet istih linijah poslal rezultate nazaj disketni enoti izpis ali drugo uporabo.

JANEZ ZAJEC, dipl. inž.

IZGRADNJA RAČUNALNIŠKO ZASNOVANEGA INFORMACIJSKEGA SISTEMA

Reševanje vseh problemov, ki se pojavljajo v okviru delovne organizacije, mora biti usklajeno z vidika vseh poslovnih funkcij. V delovni organizaciji, kot družbenem sistemu obstajajo predvsem naslednji informacijski podsistemi:

- kadrovske informacijske podsisteme,
- proizvodno montažni informacijski podsistem,
- prodajno informacijski podsistem,
- nabavni informacijski podsistem,
- finančni informacijski podsistem,
- plansko-analitski informacijski podsistem,
- ekonomsko-organizacijski informacijski podsistem.

Temeljni problem, ki se tu pojavlja je, kako na učinkovitejši način povezati informacijske podeme v celovit informacijski sistem. Lahko reno, da je še le obdobje razvoja računalništva mogočilo učinkovito bazo podatkov, ki jo imenujemo BANKA PODATKOV.

BANKA PODATKOV daje vsebino informajskemu sistemu. V tako organizirani celoti moajo biti podatki med seboj ustrezno povezani: potrebna je informacija o podatkih.

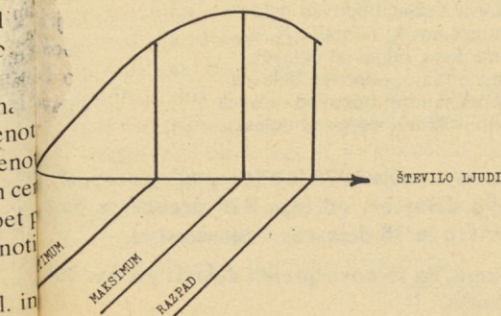
V teoretičnem smislu predstavlja takšna rešitev povezave posameznih podsistemov v celovit informacijski sistem idealen izhod, v praksi pa je tako široko zasnovani kompleks podatkov težje stvariti. Vsekakor je to dolgotrajen proces in kontinuirana naloga. Banka podatkov ni nekaj statičnega, ampak je potrebno dinamično dopolnjevanje in ažuriranje obstoječih podatkov. Zavedati se moramo, da informacijski sistem služi dejavnim ljudem pri sprejemanju ustreznih odločitev.

INFORMACIJSKEGA SISTEMA SE NE DA UPITI, AMPAK GA JE POTREBNO ZA VSAKO DELOVNO ORGANIZACIJO NOVA USTVARITI.

Ali potrebujemo računalniško zasnovani informacijski sistem? Obstoja cela vrsta vzrokov, kaj se odločamo za in proti računalniku. Na katko lahko rečemo: računalniki niso sami sebi namen, ampak nam omogočajo reševanje cele te problemov, katere bi človek na klasičen — n način le s težavo reševal. Navajajo se v glavtrije vzroki, kdaj je smiselno v delovni proces vključiti računalnik:

1) Pomanjkanje časa za obdelavo podatkov. Iz tega diagrama je razvidno, da je čas potrebn za obdelavo podatkov, ki jih je potrebno obrati v eksponentijalni odvisnosti od skupnega

INFORMACIJSKEGA SISTEMA SE NE DA UPITI, AMPAK GA JE POTREBNO ZA VSAKO DELOVNO ORGANIZACIJO NOVA USTVARITI.

števila le-teh. To pomeni, da pri določenem številu podatkov pride do zasičenja s časom. Iz nakananega sledi, da je smiselno v delovni proces vključevati računalnik v primeru, če obdelava podatkov postane zaviralni element v procesu posredovanja informacij.

2) Slaba učinkovitost. Odnos med številom ljudi in učinkovitostjo je vezan na določen optimum, kar pomeni, da s povečanjem števila ljudi do določene mere dosežemo večjo učinkovitost, če pa število ljudi še povečujemo, učinkovitost prične celo padati. Razumljivo je, da nas obseg podatkov lahko prisili, da povečamo število ljudi, vendar ima tako povečanje tudi svoje meje. Te meje so determinirane z možnostjo komuniciranja, paralelnega dela itd.

3) Računalnik omogoča kvantiteto in novo kvaliteto. V tem smislu prispeva k:

- večji učinkovitosti,
- povečuje pretok informacij in omogoča hitrejšo obdelavo,
- prevzema rutinska dela,
- povečuje možnosti za učinkovitejše in zanesljivejše sprejemanje odločitev,
- omogoča hitrejši napredek,
- omogoča boljše ekonomske efekte.

Dejstvo je, da število podatkov in iz tega izhajajočih informacij iz dneva v dan narašča. Na drugi strani so razvite mnoge znanstvene metode, ki brez uporabe kompjuterske tehnike ostanejo lahko le na papirju.

Zavedati pa se moramo, da računalnik ne osvobaja odgovornosti nosilcev pri sprejemanju odločitev, omogoča pa odločanje na višjem nivoju strokovnosti in je tako možnost slabih odločitev manjša.

POTEK IZGRADNJE INFORMACIJSKEGA SISTEMA

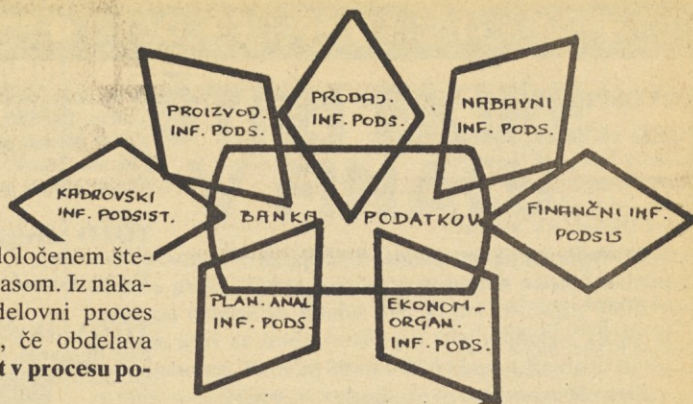
Po podrobni analizi se odločimo za ali proti izgradnji informacijskega sistema. Po odločitvi, da gremo v izgradnjo informacijskega sistema je potrebno najprej obdelati metodološki pristop. Da pa bo operacionalizacija projekta načrtno in sistematično stekla je treba določiti tim za izdelavo organizacijskega predloga in samega projekta.

V timu za pripravo organizacijskega predloga za izgradnjo informacijskega sistema se praviloma naslednji strokovnjaki:

- strokovni sodelavci posameznih podfunkcij, ki bodo oblikovali osnovno odgovarjajočih informacijskih podsistemov,
- organizator splošne organizacije v DO
- konstruktor celotnega informacijskega sistema,
- organizator AOP

Po potrebi pritegnemo k sodelovanju tudi strokovnjake iz ostalih področij, vendar naj le-ti nebi bili stalni člani tima. Preobširen tim na eni strani ni najbolj racionalen, poleg tega pa se delavnost posameznih članov počasi prične izgubljati v celoti, efekt dela pa ne odgovarja širini tima.

Po zaključku izvedbe organizacijskega predloga se le-ta v presojo vodstvenemu timu, ki je sposoben oceniti predloženo delo.

Vodstveni tim naj bedi nad delom strokovne skupine. Strokovni skupini daje okvirna navodila, prav tako pa tudi skrbi za razreševanje posameznih nejasnosti, ki se pojavljajo pri delu strokovne skupine.

»Vsako potiskanje ravni vodstvenega tima navzdol, češ da najodgovornejši delavci ne utegnejo, v naprej pomeni težave v uvajanju in malokrvne rezultate.« (Izboljšanje upravnega in pisarniškega dela z računalniki — Lorbar Martin, Rakočević Slobodan, ČGP DELO TOZD Gospodarski vestnik 1976).

Samo operacionalizacijo projekta izvede programerski tim. Izvedba celovitega informacijskega sistema zahteva tudi uporabo najsodobnejših pristopov programiranja od katerih omenjam:

- strukturalno programiranje,
 - modularno programiranje
- K projektu spada tudi ustrezna dokumentacija, ki v bistvu predstavlja opremo informacijskega sistema. V njej mora biti podrobneje obdelano:
- zbiranje podatkov,
 - kreiranje obrazcev,
 - kreiranje datotek,
 - kreiranje vhoda
 - programske definicije
 - zanesljivost avtomatske obdelave podatkov,
 - operativna navodila.

Pod pojmom »organizacija in avtomatska obdelava podatkov« si predstavljamo dve področji, za kateri lahko rečemo, da bi bilo včasih bolje, če bi bili organizacijsko razdvojeni. So organizacijski problemi, ki jih ni mogoče reševati s pomočjo avtomatske obdelave podatkov in zaradi tega ostajajo odprti. Na drugi strani nima smisla negirati manualnega dela in ga za vsako ceno avtomatizirati.

Medtem, ko organizator splošne organizacije, pri sprejemanju koncepta in uvajanja manualnih rešitev bazira svoje delo na cilju, da vsa organizacijska sredstva in sisteme organizacije ekonomično uporabi ter poišče meje v ponudbi tega specialnega tržišča, bo tipičen organizator AOP izhajal iz možnosti, ki jih ima na svojem področju. Skušal bo uvesti rešitve, ki najbolj odgovarjajo zahtevam avtomatske obdelave podatkov. Ponavadi je organizator AOP vezan na tipičen računalnik, katerega možnosti so gotovo omejene in bodo rešitve tega organizatorja omejene z razpoložljivo tehnično opremo.

Izgradnja informacijskega sistema pa predstavlja preko banke podatkov tudi centralizacijo podatkov. Zato je treba pristop in pravico do uporabe posameznih podatkov normativno urediti. V tem smislu je primarna dolžnost ZAVAROVANJE PODATKOV, ker le na ta način človeku zagarantiramo polno svobodo, »privatnost« in anonimnost glede na računalniško tehnologijo.

PRIŠLI — ODŠLI ● PRIŠLI — ODŠLI ● PRIŠLI — ODŠLI ● PRIŠLI — ODŠLI ● PRIŠLI — ODŠLI

NOVOSPREJETI V MESECU JULIJU 1976

TOZD »Klima«, Ljubljana:

Unčanin Drago, KV varilec
Gudlin Dragutin, KV monter
Finkšt Jože, KV monter
Habat Daniel, KV ključav.

TOZD »Ogrevanje, vodovod«, Ljubljana:

Friđrih Milan, spec. mont. vod.
Kepič Anton, voznik tov. avt.
Pečovnik Jože, monter c. k.
Mišmaš Franc, mont. c. k.
Germ Srečko, monter vod.
Hren Franc, spec. mont

Zupančič Andrej, monter c. k.

Nahtigal Franci, monter c. k.

Poličnik Dušan, monter c. k.

Štefanič Janez, monter c. k.

Mesarič Leonard, monter c. k.

Japčar Mirko, monter c. k.

Zupančič Zora, strojepiska

Šuštaršič Peter, monter c. k.

Špenko Štefan, monter vod.

Čuk Ladislav, monter c. k.

Zdešar Stanko, monter c. k.

Lešar Franc, monter c. k.

Grum Marjan, monter c. k.

Brvar Zdravko, monter c. k.

Hibar Marjan, monter c. k.

Gabrovšek Tomaž, monter c. k.

Malnarič Jože, monter c. k.

Petelin Marko, monter vod.

TOZD »SKIP«, Ljubljana:

Čarman Lidija, materialni disponent
Kitonjič Mehmed, KV specializirani varilec
Ružič Ivan, PK pomožni ključavničar
Bravhar Janez, postal pomočnik
Jeraj Marjan, postal pomočnik
Mihovec Marjan, postal pomočnik
Mrak Vinko, postal pomočnik

TOZD »TRAA«, Ljubljana:

Suban Stojan, KV strugar
Macedoni Anton, PK voznik vilij.
Levičnik Bogo, KV str. ključ.
Jovanovič Slavojka, PK čistilka
Traven Lovro, vodja sklad.
Dovč Boris, KV orodjar

TOZD »Elektromontaža«, Ljubljana:

Bidovec Jože, sam. ref. za vzgojo in izobraževanje
Kralj Zdenka, strojepiska
Lambrovski Anica, strojepiska
Laznik Terezija, strojepiska
Zelnikar Rajko, postal pomočnik
Goleš Boris, postal pomočnik
Volsak Ferdinand, postal pomočnik
Klančnik Jože, postal pomočnik
Kljine Dominik, postal pomočnik
Korošec Cveto, postal pomočnik
Gorenjak Aleš, postal pomočnik
Cesar Franc, KV monter
Juhart Marjan, KV monter
Rupnik Jože, KV monter
Kobale Silva, administrat. referent
Lóvec Ivan, KV ključavničar
Medvešek Franc, KV monter
Gantar Filip, postal pomočnik
Mlakar Alojz, KV ključavničar
Korenčan Pavle, risar
Žnidarič Jože, KV ključavničar

TOZD »TEN«, Ljubljana:

Kadunc Zdravko, postal pomočnik
Judič Jože, postal pomočnik
Grm Marko, postal pomočnik
Grad Franci, postal pomočnik

Brejc Jože, postal pomočnik
Volčini Branko, postal pomočnik
Keber Miran, postal pomočnik
Praznik Branko, KV KLJUČAVNIČAR
Skubic Jakob, pomožni ključavničar

TOZD »Dvigalo«, Ljubljana:

Kurent Ciril, v. d. direktor TOZD (prem. iz DSSS)
Verbič Edvard, učene

TOZD »Družbeni standard«, Ljubljana:

Noč Bernarda, servirka
Omahen Blazija, vodja kuhinje

Delovna skupnost strokovnih služb, Ljubljana:

Novak Evgenija, operater mehanografije
Žugič Ljubica, operater mehanografije
Šarlah Janja, samostojni referent v knjigovodstvu
Alič Ljubo, samostojni referent v knjigovodstvu

TOZD »Projekt, montaža, inženiring«, Maribor:

Vukadin Anica, NS risarka
Sagaj Bogdan, strojni tehnik

TOZD »Projekt, montaža«, Koper:

Kranjc Alojzij, KV monter
Turk Vesna, NS delavka
Pavletič Branko, KV monter
Angelini Darijo, postal pomočnik

TOZD »Tovarna instalacijske opreme«, Idrija:

Menard Miran, SS normirec
Troha Mirjan, pom. konstruktor
Bajt Dora, KV kuharica
Jereb Bojan, pom. ključavničar
Povalej ing. Ivan, vodilni konstruktor

TOZD »Elektrokovinar«, Ptuj:

Kaučevič Zvonko, ključavničar
Plohl Zdenko, elektroinstalater
Žgeč Jože, elektroinstalater
Duh Franc, NK delavec
Lorenčič Janez, NK delavec
Borovšek Albin, učeneec
Kelenc Srečko, učeneec
Leskovar Edo, učeneec
Klinec Vlado, učeneec
Pungračič Marjan, učeneec
Lozišek Srečko, učeneec
Meško Vlado, učeneec
Steiner Vladko, učeneec
Šilak Srečko, učeneec
Erbus Janez, učeneec
Ber Igor, učeneec
Milinovič Marjan, učeneec
Šumenjak Franc, učeneec
Špindler Branko, učeneec

ODŠLI V MESECU JULIJU 1976

TOZD »Klima«, Ljubljana:

Turk Franc, KV ključavničar
Mučič Zlatko, samovoljno
Škrbec Janez, v JA
Slak Milan, v JA
Unčanin Drago, sporazumno
Šimunič Stjepan, v JA
Ceglar Jože, sporazumno
Pirc Jože, izpit za KV
Kudec Branko, izpit za KV
Šišuš Stjepan, izpit za KV
Mav Danilo, samovoljno
Zupančič Bogdan, samovoljno

TOZD »Ogrevanje, vodovod«, Ljubljana:

Pavlica Albin, sporazumno
Ribič Josip, odhod v JA
Kozamernik Franci, odhod v JA
Turšič Matjaž, odhod v JA
Jukič Filip, na željo delavca
Najman Vlado, odhod v JA
Perhaj Tomaž, odhod v JA
Šarabon Bojan, odhod v JA
Brinovar Roman, na željo delavca
Založnik Nada, potek prakse
Prime Danijela, potek prakse

Tomšič Silvester, sporazumno
Kljun Zoran, potek prakse

TOZD »SKIP«, Ljubljana:

Glavan Mitja, na lasno željo
Ristič Milča, na lasno željo
Samec Vlado, na lasno željo
Jarc Drago, invalidska upokoj.
Zugna Karla, izključitev

TOZD »TRAA«, Ljubljana:

Šuštar Janez, odpoved delavca
Kajtezovič Esad, v JLA
Igličar Robert, v JLA
Kučević Hajrija, samovoljno
Remškar Rado, v JLA
Mihajlovič Dragoljub, odpoved delavca

TOZD »Elektromontaža«, Ljubljana:

Testen Jože, razveljavitev učne pogodbe
Ljubijankič Alojzija, na željo delavke
Pancič Zoran, na željo delavca
Dimec Branko, na željo delavca
Baša Drago, v JLS
Mašič Hasan, v JLA
Jeraj Tomislav, v JLA
Snoj Lado, v JLA
Koca Mehmed, v JLA
Habjan Vinko, v JLA
Borovnjak Štefan, v JLA
Ogrizek Drago, v JLA
Lipičnik Silva, konec pog. o delu
Šajn Brane, v JLA
Časar Ernest, v JLA
Milharčič Ivan, ostal v ZRN
Muhič Leopold, ostal v ZRN
Kralj Mirko, razvelj. uč. pog.

TOZD »TEN«, Ljubljana:

Urbančič Maks, na delavčevo željo
Breskvar Franc, odhod v JLA
Košak Tone, v JLA

TOZD »Dvigalo«, Ljubljana:

Robnik Terezija, na lasno željo

Delovna skupnost strokovnih služb, Ljubljana:

Zdešar Alenka, potek dela za določen čas
Šušteršič Jure, sporazumno
Mir Lidija, sporazumno
Andoljšek Marija, izključitev
Kurent Ciril, prem. v TOZD »Dvigalo«, Lj.
Cotman Dragica, sporazumno
Rajbar Hermina, sporazumno

TOZD »Projekt, montaža, inženiring«, Maribor:

Ajlec Emica, sporazumno
Dokl Edvard, samovoljno
Dobič Miroslav, v JLA
Predojevič Mirko, v JLA
Kreč Branko, v JLA

TOZD »Projekt, montaža«, Koper:

Debeljak Slavko, v JLA
Kmetec Dušan, sporazumno
Rogelja Stojan, odhod v JLA

TOZD »Tovarna instalacijske opreme«, Idrija:

Rupnik Darko, v JLA
Mikuž Vojko, v JLA
Eržen Milan, v JLA
Logar Danica, upokojitev

TOZD »Livarna«, Ivančna gorica:

Pajk Jože II., odpoved delavca
Potočar Franc, odpoved delavca
Struna Ludvik, odhod v JLA
Primec Jože, odpoved delavca
Simikič Gajo, odpoved delavca
Kavšek Anton, odpoved delavca
Berdajs Janez, odpoved delavca

V mesecu juliju 1976 je bilo v podjetju zaposlenih 5.498 delavcev, od tega 816 učencev v gospodarstvu in 78 delavcev v inozemstvu.

Upamo, da se novosprejeti delavci pri nas dobro počutijo.

ZAHVALA

Ob smrti drage mame Lene Stresen se najtopleje zahvaljujem kolektivu TOZD TEN za darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

SIN VINKO

Odbor za medsebojna razmerja IMP je na seji 14. 7. 1976 med drugim obravnaval in sprejel poslovnik o delu in postopkih v zvezi s predlogi za spremembo analitične ocene delovnih mest. Ker je bila doslej usoda predlogov od primera do primera različna, naj bi odslej šlo vse po enotni poti. Predlagatelj spremembe je lahko vsak zaposlen v IMP, zato poslovnik objavljamo v celoti, vse predlagatelje pa pozivamo, da ravnajo po njegovih določilih, da bo imel odbor lažje delo, popolni pregled nad predlaganimi spremembami in da ne bo prihajalo do vroče krvi po nepotrebnem.

POSLOVNIK OMR

SISTEMIZACIJA DELOVNIH MEST

1. člen

Namen tega poslovnika je poenotenje postopkov nastajanja in vseh kasnejših sprememb pri ocenjevanju vrednosti dela.

Temeljno izhodišče za delo je enako vrednotenje dela za enako imenovano delovno mesto v vseh organizacijskih enotah IMP.

Vsa delovna mesta, ki v IMP obstoje, so dostopna vsaki organizacijski enoti, če vsaki organizacijski enoti, če narava dela in delokrog zahtevata rabo posameznega delovnega mesta.

2. člen

Enofen seznam analitično ocenjenih delovnih mest v IMP, kot presek potreb v danem trenutku, se spreminja zaradi:

— novonastalih delovnih mest

— sprememb v obstoječih delovnih mestih.

Postopek samoupravne verifikacije in strokovne obdelave sprememb je v obeh primerih enak.

Načeloma se enoten seznam analitično ocenjenih delovnih mest obravnava in sprejema enkrat letno v mesecu oktobru.

3. člen

Spremembe lahko predlaga vsak zaposlen (redno delovno razmerje) v IMP.

Predlog mora pismeno utemeljiti z najmanj tehle zornih kotov:

— v kakšno vsebino v širšem območju dela se vključuje sprememba

— zakaj predlaga spremembo in kaj bo s spremembo doseženo

— navesti primerjalna delovna mesta iz že obstoječega seznama delovnih mest IMP, in drugič, navesti prvo najnižje in prvo najvišje ocenjeno (sosednje) delovno mesto.

4. člen

Posameznik — predlagatelj sprememb pismeno utemeljen predlog odda vodji kadrovsko-spolšnega sektorja TOZD, v DSSS pa direktorju kadrovsko-spolšne službe, ki je dolžan predlog posredovati OMR TOZD ali DSSS na prvo sejo.

OMR TOZD ali DSSS preuči predlog glede na razvojne potrebe (plan delovnih mest) v posameznem priradnjem planskem letu. V primeru pozitivne odločitve jih posreduje predsedniku OMR IMP.

Predlagatelj mora dobiti pismen sklep o odločitvi OMR TOZD ali DSSS z utemeljitvijo.

5. člen

Predsednik OMR IMP posreduje predlog OMR TOZD ali DSSS v plansko analitsko službo IMP, ki mora do prve seje OMR IMP pripraviti strokovno obdelavo predloga v pismeni obliki in jo posredovati vsem delegatom:

— v organizacijskem smislu

— z uporabo AODM za konkreten predlog

— s prikazom možnih obrobni problemov.

6. člen

Delegati TOZD ali DSSS v OMR IMP morajo do prve seje tega odbora v okviru TOZD pridobiti načelno mnenje od OMR TOZD ali DSSS in od direktorja TOZD ali glavnega direktorja za primer DSSS.

Tako verificirana stališča potem obravnava OMR IMP, ki odloči o nadaljnjem postopku:

— predlog gre v javno obravnavo (za skupen spreem v oktobru)

— predlog zavrne.

7. člen

Celotno korespondenco OMR IMP s spremembami seznama delovnih mest IMP izvaja plansko-analitska služba IMP.

8. člen

Ta poslovnik velja od 14. 7. 1976.

Predsednik OMR IMP
MIRO DRAŽUMERIČ

ŠIG 76 • ŠIG 76 • ŠIG 76 • ŠIG 76

ŠTIRI EKIPE V FINALU

O reorganizaciji tekmovanja gradbincev Slovenije, smo že pisali. Tekmovanja po panogah so se končala, sedaj pa ostane še finalni del, ki bo 18. sept. 1976 v Kranju, kjer se bodo borile po štiri najboljše ekipe iz vsake panoge. Tudi mi imamo štiri ekipe v finalu in sicer: strelke — kegljače — odbojkaše in balinarje. Skupaj pa je udeleženih v finalu 17 delovnih organizacij s svojimi ekipami od 76, kolikor jih je tekmovalo na tekmovanjih ŠIG 76. Z največ finalistami pa sta Gradis 7 x in Ingrad 6 x.

Našim želimo čimveč uspeha, zato naj nas v finalu zastopajo najboljši.

Poleg športnih tekmovanj, bodo tekmovali tudi v spretnosti in hitrosti zidanja in krivljenja železa — ometavanja ipd.

Najboljši, oziroma zmagovalne ekipe, pa bodo nastopile še na zveznih igrah gradbenih delavcev Jugoslavije v Šibeniku. Upajmo, da bodo tudi naši v slovenskem zastopstvu na zveznem ŠIG 76 oktobra v Šibeniku.

PO USPEŠNEM IZOBRAŽEVANJU EKSKURZIJA

Konec leta 1975 je bil organiziran tečaj za priučene delavce. Tečaja se je udeležilo in uspešno zaključilo 28 delavcev in si pridobilo naziv priučenega ključavničarja, strugarja ali varilca ter so bili v skladu s tem razporejeni na delovna mesta specializiranih delavcev. Izobraževanje je bilo organizirano skupno z Zveznim centrom za izobraževanje v gradbeništvu in je trajalo skupno cca 200 ur. Posebna pohvala gre tovarišicam Fani Čebular, Fani Erjavc, Jožici Lipicer, Mariji Mašič in Ljudmili Bizjak, ki so redno hodile na tečaj, brez izostankov in so bile drugim za vzgled ter so s svojim vztrajnim delom pripomogle k prijetnemu vzdušju na tečaju. Ker udeleženci tečaja niso imeli posebnih bonitet pri izostankih z dela in izrednemu dopustu, je bil sprejet na delavskem svetu sklep, da se organizira strokovna ekskurzija na

ogled Tovarne motornih vozil TOMOS Koper. Ekskurzija je bila v juliju in je vzporedno s tem tudi bilo organizirano posvetovanje s predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Po uspešno izmenjanih izkušnjah so predstavniki ugotovili, da se srečujemo približno z enakimi problemi. Po končanem razgovoru so bili predstavniki TOMOSA povabljeni na ogled naše tovarne, ki bo v jeseni 1976. Ekskurzije so se poleg tečajnikov tudi udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij TOZD TRAA in tehničnega vodstva tovarne.

Po opravljeni ekskurziji je bila splošna ugotovitev udeležencev, da bi bilo potrebno v prihodnje organizirati več srečanj predstavnikov med delovnimi organizacijami, izmenjati izkušnje o poslovanju, tehnološkem napredku in o delu družbenopolitičnih organizacij.

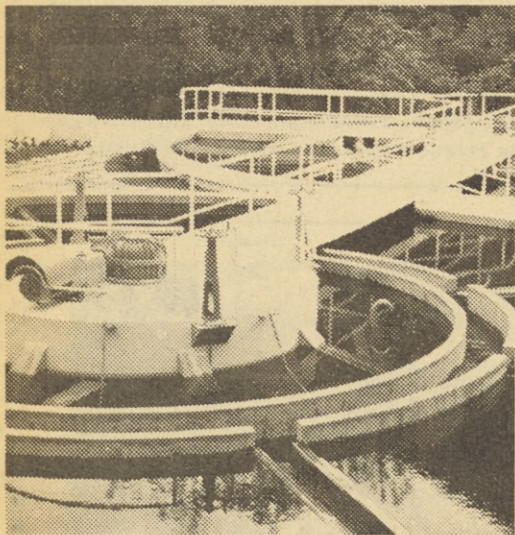
STIPE KOMADINA

OBRAČUN IN PERSPEKTIVE

Iz članka, ki smo ga objavili v prejšnjih številkah, je razvidno, da je naše delo na področju avtomatizacije vodovodov izredno široko. Kljub temu pa to ni dovolj, da bi lahko ponudili naročniku kompletna dela, ki spadajo v elektro dejavnost. Ker pa je naša želja, da bi lahko naročnikom ponudili »paket« naprav, ki jih potrebuje v črpalnih ali čistilnih napravah teh naprav za čiščenje odpadnih voda, smo razširili naš obseg dela. Nekatere od teh del že projektno rešujemo, druge pa imamo v programu za naslednje obdobje. Pri tem gre predvsem za naslednje:

1. Meritve

Glede na pogoje, v katerih obratujejo merilni sistemi in na zahtevano točnost, izbiramo razne

Ušedalnik vodovoda Mostar

merilne sisteme. Tako lahko ponudimo n. pr. za meritve nivojev klasične merilce s plavcem, za globoke vodnjake posebne membranske merilce, za onesnažene vode meritve nivojev z zrakom in meritve z zvokom. Za meritve diferenčnih nivojev v čistilnih napravah pa tudi uporabljamo sistem z zrakom in z zvokom.

Pretoke največkrat merimo z merilno zaslonko ali venturi cevjo, ter transmitterjem diferenčnega tlaka. Za meritve pretoka v nategah uporabljamo elektromagnetne merilce. Pretoke v odprtih kanalih ali v kolektorjih pa merimo z zvokom. V posebnih primerih — n. pr. za meritve količine alkohola pa uporabljamo turbinske merilce pretoka. Merilce pH uporabljamo tako pri vodovodih kot tudi pri odpadnih vodah. Zaradi pravih rezultatov meritev vedno priporočamo ultrazvočno napravo za čiščenje elektrod.

Za dezinfekcijo vode smo pričeli uvajati poleg klora tudi ozon. Za kontrolo delovanja naprav moramo meriti v vodi količino preostalega klora in ozona. Analizatorje klora in sonde za ozon uporabimo vedno v sklopu teh naprav.

Merilec motnosti, ki deluje na principu razsipanja usmerjenega žarka je uporaben v napravah

za pitno vodo — v sklopu čistilnih naprav — za doziranje koagulantov. Pri napravah za čiščenje odpadnih voda pa ga uporabljamo kot »izhodno kontrolo.« Poleg navedenih, sta še zanimivi meritvi redox potenciala in prevodnosti vode.

2. Prenos podatkov in upravljanje z UKV sistemom

Na začetku sem že omenil naše dosedanje izkušnje za modelom 10;50 100 in 200. Pri večjih sistemih pa moramo spremeniti sistem UKV. V takih primerih uporabljamo model 300. Ta sistem deluje ciklično. Lahko pa obratujemo tudi z eno samo postajo. Vse druge postaje pa so v tem času vključene samo za prenos signala »alarm«.

Trenutno projektiramo tri večje sisteme, v katerih predvidevamo zveze z modelom 300.

3. Komandni in dispečerski centri

Če imamo več objektov in hočemo z napravami pravilno in ekonomsko upravljati, moramo imeti zbrane podatke na enem mestu. To mesto imenujemo komandni center. Ta center je lahko različnih velikosti od nekaj črpalnih postaj in vodohramov pa vse do centra iz katerega lahko upravljamo postroje velikih mest kot npr. — Ljubljano, Zagreba, Kopra in drugih. o sedaj smo že naredili nekaj takih manjših centrov. Projektno pa obdelujemo štiri dispečerske centre. V teh centrih moramo imeti pregled nad vsemi napravami in možnost upravljanja s sistemom črpalnih postaj ter magistralnimi vodi sistema. Posebno mora biti pripravljen sistem prikazovanja in obdelave podatkov. V končni fazi pa bo v dispečerskem centru vključen procesni računalnik, ki bo diktiral tak način obratovanja sistemaš da se bo čim bolj približal optimalnemu stanju. To je izredno važna zadeva, ki nam lahko prinese ogromno finančne prihranke. Pomislimo samo na prihranek, če vsak dan samo za pol ure črpamo v času nižje, namesto višje tarife električne energije. Če to izračunamo n. pr.: za Vodovod Zagreb, kjer imamo inštalirane približno 10 MW moči, potem je zadeva več kot jasna.

4. Zaščita objektov

Objekti vodovoda so zelo velikega pomena za življenje in obstoj. Zato jih moramo primerno varovati. V sodelovanju z Elektro fakulteto v Zagrebu smo pripravili sisteme, ki nam ščitijo vse vrste objektov — črpalnih postaj, vodohramov posebnih delov mreže in podobno. Poleg tega pa smo obdelali sistem, ki v primeru da posega v naprave nepoklicana oseba, blokira celotni postroj in prepreči katastrofo.

Sistemi zaščite so za notranjo ali zunanjo zaščito in so tako uporabni v večini primerov.

5. Naprave za ozon

Zaradi pomanjkanja zdrave pitne vode, moramo vse več uporabljati površinske ali rečne vode. Poleg tega je čedalje večja nevarnost prisotnosti raznih kemikalij. V takih primerih moramo

vodo čistiti z ozonom. Projektno sedaj rešujemo vodovodni sistem za 2000 l-sec. in v njemu ozonsko napravo.

6. Naprave za čiščenje odpadnih voda

Na tem področju nekako životarimo. Obdelali smo sicer že nekatere objekte, vendar izvedba ni stekla.

7. Merilne postaje na rekah

Izdelali smo že predlog za merilno postajo na Ljubljani. Merili bi temperaturo, pH, motnost, kisik in prevodnost.

8. Procesna tehnika

Vse te naše upeljane sisteme lahko uporabimo tudi na drugih področjih ne samo v preskrbi z vodo. Za Dalmacija vino sedaj projektiramo zelo velik in zahteven protipožarni sistem in sistem upravljanja s skladiščem alkohola. Za Kovaško industrijo v Zrečah pripravljamo napravo za štetje in doziranje odkovkov. Pogovarjamo pa se tudi za druga podobna dela, kot n. pr.: specialne meritve nivojev v rafinerijah, ali meritve pretokov plina in podobno.

9. Sistemi namakanja

Tudi na tem področju imamo že nekaj izkušenj. Poleg tega lahko tu uporabimo vse naprave kot pri postrojih za preskrbo z vodo. Področje pa je izredno zanimivo, saj je potrebno zgraditi čedalje več sistemov za namakanje.

To bi bil v grobih obrisih naš program. Vse to tehnično zmoremo. Vprašanje pa je, če bomo v tem tudi uspeli. Za tako širok program je nujno potrebno dobra organizacija in teamsko delo. Lahko povemo, da smo do sedaj uspeli pridobiti precej sodelavcev. S podjetjem Hidroinženjering iz Ljubljane skupno obdelujemo hidravlične in tehnološke probleme. Z Elektro fakulteto v Ljubljani sodelujemo, če je potrebna obdelava hidravličnega sistema na računalniku. S firmo Ellab sodelujemo za UKV sisteme, s firmo Iskra-TIO pa za hidravliko in pnevmatiko, s firmo Withof pa procesno tehniko in meritve, s firmo Capital Controls za klorinatorje, s firmo Sauter za naprave za upravljanje z vodovodi in napravami za ozon.

IMP bi moral naročniku ponuditi vse, kar je v našem programu n. pr.: kompletne hidroforske postaje, kompletne kotle proti hidravličnemu udaru z vso opremo in izračunom ter s kompresorjem, kompletno montažo črpalk, cevovodov in ostalih naprav, hidrante, pokrove za jaške, klija naprave za komandne prostore, sušenje zraka za cevne galerije in morda še kaj.

Tako je torej stanje. Veliko smo že naredili, še več nas čaka. Kot sem že omenil, smo tehnično to sposobni narediti. Tudi z organizacijo ne bomo imeli težav, če bi bili vsi prizadeti vsaj samo tolerantni in bi pokazali malo dobre volje.

Kako si predstavljamo naše delo, bomo pokazali z organizacijo drugega simpozija o avtomatizaciji vodovodov Jugoslavije, ki bo v oktobru v Portorožu. Program smo že pripravili. Obsega pa vsa področja od metod hidravličnega proračuna vodovodnih sistemov in dispečerskih centrov in vodenje z računalnikom. Poudarek pa bo ravno na teamskem delu in na dobro zastavljeni organizaciji pri izgradnji sistemov od zasnove do obratovanja. Več o tem pa po simpoziju v jeseni.

ANTON JURCA

DELOVNA SOBOTA
11. septembra

Odbor za gospodarjenje in razvoj je na zadnji seji sprejel priporočilo, da bi za solidarnostni sklad za elementarne nesreče vsi zaposleni delali v soboto, 11. septembra 1976. Prispevek za ta sklad v višini enodnevne zaslužka nam nalaga zakon.